

Sygn.akt III AUa 680/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Dorota Zarzecka

SA Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku Szpitala (...) w B.

przy udziale zainteresowanych: M. G. (1), G. G., M. G. (2), R. O., H. O., E. G. (1), R. G., M. F. (1), I. O., A. G., K. G., M. G. (3), B. G., E. G. (2), M. F. (2), B. F., G. R. (1), G. R. (2), I. M. i M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie, że nie istnieje obowiązek odprowadzenia składki na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji Szpitala (...) w B. oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 kwietnia 2012 r. sygn. akt IV U 481/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt. I i oddala odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 20 lutego 2012r. nr (...) - 401- (...),

z dnia 20 lutego 2012r. nr (...) - 401- (...),

z dnia 24 lutego 2012r. nr (...) - 401- (...),

z dnia 20 lutego 2012r. nr (...) - 401- (...),

z dnia 20 lutego 2012r. nr (...) - 401- (...),

z dnia 23 lutego 2012r. nr (...) - 401- (...),

z dnia 20 lutego 2012r. nr (...) - 401- (...),

z dnia 20 lutego 2012r. nr (...) - 401- (...);

II. oddala apelację Szpitala (...) w B..

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzjami z dnia:

1. 24 lutego 2012 roku,
2. 24 lutego 2012 roku,
3. 20 lutego 2012 roku,
4. 20 lutego 2012 roku,
5. 23 lutego 2012 roku,
6. 20 lutego 2012 roku,
7. 20 lutego 2012 roku,
8. 20 lutego 2012 roku,
9. 20 lutego 2012 roku,
10. 24 lutego 2012 roku,
11. 24 lutego 2012 roku,
12. 20 lutego 2012 roku,
13. 20 lutego 2012 roku,
14. 20 lutego 2012 roku,
15. 20 lutego 2012 roku,
16. 20 lutego 2012 roku,
17. 24 lutego 2012 roku,
18. 20 lutego 2012 roku,
19. 24 lutego 2012 roku,
20. 20 lutego 2012 roku

wydanymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.), ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (tekst jednolity: Dz. U. z 1996 roku, Nr 70, poz. 335 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 roku, Nr 164, poz. 1027 ze zm.) ustalił zainteresowanym:

1. R. O.,

2. G. R. (3),
3. B. F.,
4. M. F. (2),
5. I. O.,
6. M. F. (1),
7. E. G. (1),
8. G. G.,
9. E. G. (2),
10. M. P.,
11. I. M.,
12. B. G.,
13. M. G. (3),
14. K. G.,
15. A. G.,
16. R. G.,
17. H. O.,
18. M. G. (2),
19. G. R. (1)
20. M. G. (1)

podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz składkę na ubezpieczenie zdrowotne należne z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek - Szpitala (...) w B..

Szpital (...) w B. w odwołaniach od powyższych decyzji wniósł o ich zmianę i ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne na dotychczasowym poziomie ewentualnie o umorzenie postępowania w sprawie oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych lub spisu kosztów, o ile spis zostanie złożony.

Sąd Okręgowy w dniu 25 kwietnia 2012 roku zarządził połączenie do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy z odwołań od powyższych decyzji i prowadził je pod sygnaturą IV U 481/12.

Po rozpoznaniu powyższych odwołań, Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2012 roku zmienił zaskarżone decyzje dotyczące zainteresowanych M. G. (1), G. G., R. O., E. G. (1), M. F. (1), I. O., M. F. (2) i B. F. jedynie o tyle, że z podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne wyłączył wartość otrzymanych w spornym okresie przez zainteresowanych paczek dla dzieci, zaś w pozostałym zakresie oddalił odwołania. Sąd Okręgowy ustalił, że Szpital (...) w B. zatrudniał osoby zainteresowane na podstawie umowy o pracę. W związku z realizacją treści stosunku pracy gospodarował

także zakładowym funduszem świadczeń socjalnych. W związku z tym w grudniu 2008 roku, jak również w kwietniu 2009 roku i grudniu 2010 roku zatrudnieni pracownicy szpitala otrzymali bony towarowe w jednakowej wysokości, odpowiednio: 148 złotych, 183 złote, 183 złote (razem 514 złotych). Jednocześnie pracownikom, którzy posiadali dzieci, zostały wydane paczki świąteczne o jednakowej wartości, odpowiednio: 31,43 złote, 40 złotych i 50 złotych. Regułą było, że ilość wydanych paczek była uzależniona od ilości posiadanych dzieci. W 2011 roku inspektorzy pozwanego przeprowadzili kontrolę u płatnika składek, w wyniku której ustalono wyżej wymienione płatności w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Po złożeniu wyjaśnień przez płatnika organ rentowy wydał zaskarżone decyzje. Sąd Okręgowy stwierdził, że spór w przedmiotowej sprawie sprowadzał się do odpowiedzi na pytanie, czy po stronie odwołującej istnieje obowiązek odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne w związku z udzieleniem świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w postaci bonów pieniężnych oraz paczek dla dzieci. Kwestia ustalenia podstawy wymiaru składek na podstawie delegacji zawartej w treści art. 21 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych jest uregulowana w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Zgodnie z § 2 pkt 19 tego rozporządzenia podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Analizując znaczenie powyższego przepisu, Sąd Okręgowy podkreślił, że w prawie ubezpieczeń społecznych wykładni przepisów należy dokonywać w sposób ścisły, przy użyciu językowych dyrektyw interpretacyjnych. Działalność socjalna określona w art. 2 pkt 1 ustawy określa cel, na jaki można wydatkować środki funduszu, zaś art. 8 ust. 1 ustawy kształtuje kryteria wydatkowania tych środków. Wpłata pracownikom przez szpital bonów towarowych wprawdzie formie była dokonana w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, jednak nie można jej zakwalifikować jako zrealizowanej w ramach celu socjalnego. Wprawdzie zwolnienie z obowiązku składowego nie jest uzależnione od zastosowania przez pracodawcę kryteriów socjalnych, jednak ich niezastosowanie, w pewnych wypadkach, w sposób determinujący sugeruje, że wypłacona należność stanowi ukrytą formę wynagradzania pracownika kosztem środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Środki gromadzone w ramach funduszu powinny być wydawane w sposób korespondujący z formami działalności socjalnej. W istocie tego typu działalność sprowadza się do regularnego przysporzenia po stronie pracownika w oderwaniu od stawianego przez art. 2 ust. 1 ustawy i § 2 pkt 19 rozporządzenia celu. Socjalność wskazanego celu wskazuje na inne niż odpłatność za pracę obszary. Wyznacza je art. 2 ust. 1 ustawy. Zważywszy na to, że przepis § 2 pkt 19 rozporządzenia ma charakter wyjątku, zrozumiałe jest, że to na wnioskodawcy spoczywał ciężar wykazania, że wydawane pracownikom bony towarowe mieściły się w granicach „udzielenia pomocy materialnej – rzeczowej lub finansowej”. Użyty w art. 2 pkt 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych zwrot „pomoc” koncentruje, w ocenie Sądu I instancji, uwagę na osobie uprawnionej. Wnioskodawca nie dysponował środkami funduszu według tego wyznacznika, wypłacając wszystkim świadczenia w jednakowej kwocie. Wskazane okoliczności, zdaniem Sądu Okręgowego, jednoznacznie wskazują, że prawdziwym celem wydania bonów towarowych było zwiększenie wynagrodzeń pracowników (wypłata była swoista premią), co jednak nie mieści się w kategorii celów socjalnych w rozumieniu § 2 pkt 19 rozporządzenia. Sama wypłata zainteresowanym bonów o równej wysokości nie świadczy, że jej celem była realizacja działalności socjalnej (celów socjalnych). Wręcz odwrotnie, należy zdaniem Sądu I instancji w takim stanie rzeczy przyjąć, że wypłacenie tego typu świadczeń stanowiło w rzeczywistości wynagrodzenie za pracę. Tymczasem działalność funduszu nie polega na traktowaniu jego zasobów jako dodatkowego składnika wynagrodzenia za pracę. W tych okolicznościach, zdaniem Sądu Okręgowego, działania pracodawcy w istocie stanowiły ukrytą formę wynagradzania pracowników realizowaną nie ze środków pracodawcy, ale z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Natomiast odnośnie paczek dla dzieci, Sąd Okręgowy wskazał, że osobami uprawnionymi do korzystania z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych są również członkowie rodzin pracownika. Z treści art. 2 pkt 1 ustawy, zdaniem Sądu Okręgowego, wynika, że działalnością socjalną jest opieka nad dziećmi, a także różne formy wypoczynku, działalności kulturalno – oświatowej. W tym kontekście, w ocenie Sądu Okręgowego, należało przyjąć, że cele te nie mogą pozostawać oderwane od zwyczajowego obdarowywania dzieci słodyczami w związku ze świętami Bożego Narodzenia. Dlatego zrozumiałe jest, że działalność pracodawcy w tym zakresie wypełniła dyspozycję art. 2 pkt 1 ustawy, a tym samym wartość paczek dla dzieci pracowników korzystała ze zwolnienia określonego w § 2 pkt 19 rozporządzenia. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§ 1 i § 2 kpc orzekł jak w sentencji

wyroku, zmieniając zaskarżone decyzje w części dotyczącej paczek dla dzieci w stosunku do zainteresowanych M. G. (1), G. G., R. P., E. G. (1), M. F. (1), I. O., M. F. (2) i B. F..

Szpital (...) w B. zaskarżył powyższy wyrok w części tj. co do punktu II wyroku, zarzucając mu naruszenie przepisów:

1. § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe poprzez błędną wykładnię prowadzącą do przyjęcia, iż bony pieniężne stanowią działalność socjalną pracodawcy podlegającą kryterium socjalnemu, pomimo tego, że kryterium to odnosi się wyłącznie do ulgowych świadczeń i usług,
2. art. 328 § 2 kpc poprzez niewyjaśnienie w treści uzasadnienia, na jakiej podstawie i w oparciu, o jakie dowody Sąd uznał, iż przyznane pracownikom bony towarowe stanowiły ukrytą formę wynagrodzenia za pracę,
3. art. 233 kpc poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego polegającą na uznaniu, iż przyznane pracownikom bony towarowe stanowiły ukrytą formę wynagrodzenia za pracę, gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie dawał podstaw do wywiedzenia takich wniosków.

Mając na uwadze powyższe (...) Szpital im. (...) w B. wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego według norm przepisanych ewentualnie zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne oraz składkę na ubezpieczenia zdrowotne na dotychczasowym poziomie oraz zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu według norm przepisanych.

Organ rentowy zaskarżył powyższy wyrok w punkcie I, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego tj.: § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne wartość świadczenia rzeczowego w postaci paczek dla dzieci oraz na uznaniu przez Sąd, iż brak oświadczeń o sytuacji majątkowej osób uprawnionych do uzyskania świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie ma wpływu na prawidłowość dokonania wypłat z uwagi na wystarczające w tej sytuacji zastosowanie kryterium rodzinnego.

Wskazując na powyższe, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I i oddalenie odwołania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest zasadna. Natomiast apelacja Szpitala (...) w B. okazała się bezzasadna.

Mając na uwadze zakres zaskarżenia w niniejszej sprawie, ostatecznie kwestią sporną było, czy działalność pracodawcy – Szpitala (...) w B. w zakresie obdarowania dzieci słodyczami z okazji Dnia Dziecka jest działalnością socjalną, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, a co za tym idzie, czy wartość paczek dla dzieci pracowników korzysta ze zwolnienia przy ustaleniu podstawy wymiaru składek określonego w § 2 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Zgodnie z ust. 2 powyższego przepisu zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy o związkach zawodowych.

Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Obowiązkową treść regulaminu stanowią postanowienia określające zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej oraz zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu. Z funduszu mogą być finansowane tylko te rodzaje działalności socjalnej, które są objęte ustawową definicją pojęcia „działalność socjalna”, zawartą w art. 2 pkt 1 ustawy. Wyklucza

to finansowanie z funduszu takich świadczeń socjalno - bytowych, których pracodawca udziela pracownikom w związku z ich zatrudnieniem. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę

w art. 8 ust. 1 ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

W (...)w B. obowiązywał w okresie objętym zaskarżoną decyzją regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (...) w B.. W myśl § 4 pkt 1 tego regulaminu przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Natomiast w § 5 regulaminu wskazano, że osoba ubiegająca się o przyznanie ulgowego świadczenia socjalnego lub usługi dofinansowanej z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych jest obowiązana złożyć w sekcji spraw pracowniczych i socjalnych w trybie i terminach określonych w dalszych postanowieniach regulaminu, wniosek o przyznanie usługi lub świadczenia, wypełniony według wzoru załączonego do regulaminu, tzn. z opisaniem sytuacji życiowej i rodzinnej oraz z wyliczoną wysokością dochodu brutto na osobę w rodzinie. Wskazano także szczegółowy sposób obliczenia dochodu.

Mając na uwadze powyżej powołane przepisy, słusznie organ rentowy w apelacji wskazał, że paczki dla dzieci były przyznawane niezgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i niezgodnie z regulaminem wydanym na podstawie powyższej ustawy, co z kolei doprowadziło do niezasadnego wyłączenia wartości paczek z podstawy wymiaru składek na podstawie § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia.

Kwestia interpretacji art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 16 września 2009 roku (I UK 121/2009 , OSNP 2011/9-10 poz. 133), wyraził pogląd, że ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych realizuje postulat i zarazem zasadę prawa pracy, by pracodawca w miarę możliwości zaspokajał bytowe, kulturalne i socjalne potrzeby pracujących. Ustawa ta w art. 2 pkt 1 definiuje działalność socjalną, zaś podstawowa zasada dysponowania środkami funduszu została określona w art. 8 ust. 1 ustawy. Zasada ta stanowi, że przyznawanie ulgowych świadczeń i wysokość dopłat z funduszu powinny być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby korzystającej z funduszu. Nie ma w tym zakresie wyjątków. Nawet regulamin nie może zmienić tej zasady. Stąd świadczenia wypłacone przez pracodawcę z pominięciem owej zasady podstawowej nie mogą być ocenione - w sensie prawnym - jako świadczenia socjalne, a jeżeli tak, to nie mogą korzystać z uprawnień przyznanych tym świadczeniom przez system ubezpieczeń społecznych. Innymi słowy, pomoc z funduszu, może być dokonywana jedynie wówczas, gdy uzależnia się jej przyznawanie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika.

W niniejszej sprawie nie można uznać, że paczki przyznawane pracownikom na rzecz ich dzieci z okazji Dnia Dziecka stanowiły realizację działalności socjalnej, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy. W regulaminie obowiązującym w Szpitalu wskazano bowiem, na czym polega działalność socjalna pracodawcy, określono także ogólne zasady przyznawania ulgowych świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Wśród tych świadczeń wymieniono także (§ 9 pkt 2 litera a) nieodpłatne lub częściowo odpłatne usługi świadczone przez zakład pracy na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno – oświatowej i sportowo rekreacyjnej – organizowane imprezy okolicznościowe wraz z zakupem drobnych upominków, bonów towarowych itp. z okazji takich jak: Dzień Pracownika Służby Zdrowia, Dzień Dziecka, Dzień Kobiet, paczki dla dzieci, święta. Stąd też, skoro pracodawca w regulaminie wskazał, że zakup paczek dla dzieci jest jedną z form działalności socjalnej pracodawcy, powinien był w tym wypadku

stosować przy przyznawaniu pracownikom tych paczek kryteria sytuacji życiowej i rodzinnej oraz dochodu brutto na osobę w rodzinie, które to kryteria zostały wskazane w regulaminie. Stąd też słusznie organ rentowy w apelacji wskazał, że obdarowanie okolicznościowymi paczkami dzieci pracowników jest niewątpliwie udzieleniem pomocy rzeczowej tym pracownikom, mające na celu wsparcie socjalne w okresie wzmożonych wydatków np. w związku z Dniem Dziecka.

Nie sposób się także zgodzić z twierdzeniami Sądu Okręgowego, iż w zakresie przyznawania paczek można było wziąć pod uwagę tylko jedno kryterium – ilość posiadanych przez pracowników dzieci. Należy podkreślić, że kryteria socjalne w procesie redystrybucji środków pochodzących z funduszu nie konkurują ze sobą, a ich relacja polega na wzajemnym uzupełnieniu się. Fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatem są rodziny (a nie tylko pracownicy)

o najniższych dochodach. Wyżej przytoczony przepis powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń, z sytuacją życiową, materialną i rodzinną osób uprawnionych, co prowadzi do wniosku, że przyznawanie świadczeń ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości jest wykluczone. Zasada „każdemu po równo” pozostaje w opozycji do kryterium socjalnego. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 579/00 (OSNP 2003/14/331) doświadczenie życiowe wskazuje, iż jest mało prawdopodobne, aby dwie uprawnione osoby pozostawały w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, a tylko taka (lub bardzo zbliżona) pozwalałaby na przyznanie świadczeń w tej samej wysokości. Tym bardziej, zdaniem Sądu Najwyższego, możliwość taką należy wyłączyć, gdy uprawnionymi jest kilka, kilkanaście czy kilkadziesiąt osób. Aprobując pogląd Sądu Najwyższego należy wskazać, że sam fakt niskiego wynagrodzenia pracowników, którzy otrzymali paczki, nie mógł być wystarczający do spełnienia kryterium socjalnego. Nawet identycznie niskie wynagrodzenia wszystkich pracowników, którzy otrzymali przedmiotowe świadczenia, nie mogą automatycznie oznaczać identycznej sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej. Wszak wśród pracowników każdego zakładu pracy, a zwłaszcza większego, znajdują się tacy pracownicy, którzy mają dzieci i osiągają niskie dochody lub też mają dzieci, ale osiągają wysokie dochody. Tych okoliczności płatnik składek w ogóle nie badał, odnosząc się jedynie do kryterium posiadania dziecka.

Brak jest także podstaw, aby przyjąć, że można stosować kryterium socjalne w sposób dorozumiany. Jest to sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, jak też z § 8 regulaminu, w myśl którego priorytetem w przyznawaniu świadczeń oraz wysokości dopłaty z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej. Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż realizacja socjalnych celów Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych jest możliwa, gdy wypłacane z tego funduszu świadczenie jest uzależnione od sytuacji materialnej i rodzinnej poszczególnych pracowników (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2009 roku, I UK 121/09, OSNP 2011/9-10/133), co w praktyce oznacza uzyskanie od pracowników informacji o wysokości dochodu przypadającego na członka rodziny. W uzasadnieniu wyroku z dnia 6 lutego 2008 roku, II PK 156/07 (OSNP 2009/7-8/96) Sąd Najwyższy podkreślił, że przyjęcie dochodu na członka rodziny jest usprawiedliwionym kryterium oceny sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby ubiegającej się o przyznanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokości dopłat z funduszu świadczeń socjalnych, bo jest to obiektywnie czytelny i miarodajny sposób oceny zasadności ubiegania się o świadczenia z tego funduszu.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że skoro wszyscy pracownicy Szpitala (...) w B., posiadający dzieci, otrzymali paczki w jednakowej wysokości, to paczki te trzeba ocenić jako świadczenie dodatkowe pracodawcy, a nie świadczenie z funduszu świadczeń socjalnych. Sposób dysponowania środkami funduszu socjalnego przez pracodawcę pozostawał w sprzeczności z art. 8 ust. 1 ustawy, skoro bowiem przyznanie paczek nie było zależne od sytuacji majątkowej, życiowej, czy rodzinnej uprawnionych, to nie stanowiły one świadczeń socjalnych podlegających wyłączeniu z podstawy wymiaru składek.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przedmiotowe świadczenia należało zaklasyfikować jako świadczenia dodatkowe pracodawcy, nie zaś świadczenia z funduszu świadczeń socjalnych, ze wszystkimi tego konsekwencjami prawnymi. Skoro przyznanie świadczeń nie miało charakteru socjalnego, gdyż nie było powiązane z kryterium socjalnym (brak

szczegółowej analizie sytuacji pracowników), należało uznać je za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych, stanowiący podstawę wymiaru składek na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z§ 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W tym stanie rzeczy, uznając apelację organu rentowego za uzasadnioną, zaś apelację Szpitala (...) za bezzasadną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc (punkt I) i art. 385 kpc (punkt II) orzekł jak w sentencji wyroku.